

INFO

Formandsberetningen

Hele formandsberetningen kan læses på www.israel.dk - ønsker man den tilsendt skriftligt, kan den rekvireres fra sekretariatet.

Økonomi og regnskab 2012

Israelsmissionen er kommet godt ud af regnskabsåret 2012.

Budgettet for 2012 var på ca. 3.527.000 kroner. Heraf var der budgetteret med 1.715.000 kroner som gaver. Årsresultatet blev et overskud på ca. 44.000 kroner, hvilket vi glæder os over.

Hvordan kan man komme ud med et overskud - ganske vist lille - når gaverne ikke udgør mere end godt og vel halvdelen af indtægterne?

Det hænger sammen med, at der i gaverne ikke er medregnet indtægter fra testamentariske gaver og diverse offentlige tilskud. Derfor: tak for støtten i 2012 og på forhånd tak for fortsat støtte i 2013.

Det fulde årsregnskab kan af interesse rekvireres fra Israelsmissionens sekretariat. Det ligger også på Israelsmissionens hjemmeside: www.israel.dk.

Raketangreb i november 2012

Naturligt nok påvirkede det vores udsendte medarbejdere, at raketangrebene fra Gaza nåede så langt som til Tel Aviv og omegnen af Jerusalem i november måned. Siden da har der været stille -stort set - og ingen af vores medarbejdere har givet udtryk for, at de føler sig utrygge ved fortsat at være, hvor de er. Men som Lise Nielsen skrev på sin blog dengang det stod på: »Tænk at diskutere, hvilket rum i lejligheden, der er mest 'bombesikkert'. Og overveje konsekvenserne af eventuelt at skulle bære sovende børn ned i et beskyttelsesrum midt om natten! Meget surrealistisk«.

En af drengene fra familien Rasmussen tog det på en lidt anden måde: »Ku' de da ikke få alt det krudt skudt af på én gang, så vi ikke hele tiden skal holde op med at spille fodbold?«.

FØRSTE DEL AF FORMANDSBERETNINGEN AFLAGT VED ÅRSMØDET 2013 - I UDDRAG

Israelsmissionen - jøder og dåb

Kai Kjer-Hansen, formand

Årsmødets tema er tro, dåb og identitet for jøder, der møder Jesus. Jeg er blevet bedt om i temadelen af min formandsberetning at sige noget om jøder og dåb i Den Danske Israelsmissions historie.

Jeg har udvalgt et par personer og deres dåbshistorier. Hvad der begyndte godt, endte ikke altid lykkeligt. Presset mod den døbt jøde var ofte stort fra det jødiske samfund. Forståelse for den døbt jødes specielle situation ofte meget ringe i den kristne menighed. Som Henry Rasmussen, Israelsmissionens udsending i Lemberg (Lwow) i perioden 1936-1939 i et tilbageblik i 1975 formulerede det om den døbt jøde: "Lukket ude af det jødiske samfund og in det døbt jøde ved sin dåb i den »kristne« treenige Guds navn er blevet en afgudsdyrker. »Afgudsdyrker«, ja, og det mener den ortodokse jødedom i dag også, at en messiansk døbt jøde er. Og nu til et par dåbshistorier. For ikke at blive anklaget for al for stor ensidighed, citerer jeg et par gange fra bogen De russiske jøder i København 1882-1943, skrevet af den danske historiker Morten Thing.

Døbt er købt

Op gennem den kristne historie er der eksempler på tvangsdaab af jøder. Dåb eller landsforvisning eller død. Et skændigt kapitel i kristendommens historie. Inden for de sidste par århundrede lod en del jøder sig døbe for at gøre karriere i kristne omgivelser. Det var deres personlige valg, om end de kristne omgivelser ofte satte betingelsen for jøders succes og fremgang i samfundet. Af de mange jøder i Danmark, der lod sig døbe, havde kun et fåtal været i forbindelse med Israelsmissionen.

»Døbt er købt«, sådan har det ofte lydt om jøder, der lod sig døbe. Sjældent har man anerkendt, at en jøde af ærlig overbevisning er kommet til tro på Jesus. Eller for at citere Henry Rasmussen igen: »Enhver døbt jøde får uforvareligt spørgsmålet: »Hvad fik du for det?«. I begyndelsen af 1900-tallet blev Israelsmissionen fra jødisk side kritiseret for, at de henvendte sig til børn, som de lokkede med ferieophold, og til

fattige jøder, som de lokkede med penge, for at vinde dem for kristendommen. Som det siges i Jødisk Samfund (nr. 13, 1913): »Omvend så mange, som vil lade sig omvende, men henvend Dem til voksne, sunde, materielt uafhængige mennesker og benyt Dem ikke af børns uvidenhed, af fattiges fattigdom og elendighed! Frist ikke ulykkelige mennesker med penge og anden verdslig fordel!«.

Jeg anerkender problemstillingen med børn og mission, mission og fattige samt mission og penge. Jeg kan naturligvis ikke her 80 år efter proklamere, at der ikke blev gjort fejtagelser fra Israelsmissionens side. Derimod kan jeg sige, at man i Israelsmissionen dengang var opmærksom på denne problematik, og at man mente, at man spillede med åbne kort. Man tog afstand fra at købe sig til døbt jøder.

»Omvend så mange, som vil lade sig omvende«, lod det i fra jødisk side 1913. Det lyder stor-sindet. Men smerten kommer ikke til udtryk, smerten over, at en jøde træder ud af det jødiske folkefællesskab. Og ikke blot det, men også smerten over, at en døbt jøde ved sin dåb i den »kristne« treenige Guds navn er blevet en afgudsdyrker. »Afgudsdyrker«, ja, og det mener den ortodokse jødedom i dag også, at en messiansk døbt jøde er.

Og nu til et par dåbshistorier. For ikke at blive anklaget for al for stor ensidighed, citerer jeg et par gange fra bogen De russiske jøder i København 1882-1943, skrevet af den danske historiker Morten Thing.

»Døbt er købt, sådan har det ofte lydt om jøder, der lod sig døbe.

Leopold Aschkenazis dåb

Under pressens store bevågenhed blev Leopold Aschkenazi den 20. november 1907 døbt i Sct. Pauls Kirke i København af præsten Martensen-Larsen, som var medlem af Israelsmissionens bestyrelse. Forud for hans dåb havde Aschkenazi i sit hjem samlet søgende jøder til bibeltimer. Der var store forventninger knyttet til ham. Om dåben fortælles der i Israelsmissionens blads januar-nummer i 1908. Aschkenazis selvbiografi trykkes samtidig. Indledt med: »Jeg er født i Rusland i året 1881 i et orthodox, jødisk

hjem, hvor faderen var rabbiner«. Og afsluttet med: »Det er min inderlige længsel og bøn, at de brødre af mit folk, som jeg har arbejdet med, måtte få nåde til at komme lige så langt som jeg er nu«.

Professor Frederik Torm, Israelsmissionens daværende sekretær, fortæller i samme nummer af bladet, at Aschkenazi var syg, da han blev døbt. »Han måtte derfor dagen efter sammen med sin hustru anbringes på et sygehus, hvor de tillige var i kærlige, troende menneskers hænder«. Men allerede i oktober-nummeret 1909 må man i Israelsmissionens blad »med sorg« meddele, at Aschkenazi »nu er udtrådt af Folkekirken« og er blevet medlem af Jehovas Vidner.

Messiansk dåb i Middelhavet i dag. Israelsmissionens folk i første halvdel af det 20. århundrede ville nok rynke på næsen ad noget sådant. I Immanuelkirken i Jaffa bruger man almindeligvis kirkerummet. Hvad man end foretrækker: dåb i Middelhavet udgør en offentlig bekendelse.

Morten Thing kender til jødiske kilder, som udtaler sig både om Leopold og Etta Aschkenazis dåb. Etta var i øvrigt af hans mors familie. I Jødisk Tidsskrift lod det om Leopold Aschkenazi: »At han har været indlagt på Kommunehospitalets 6. afdeling for Sindssyge generer ikke Missionen; - tværtimod, det letter den jo arbejdet - Til Lykke, Hr. Pastor«.

Jeg indrømmer, at jeg ikke kan lide at læse noget sådant. Jeg kan vælge at sige, at denne oplysning er det pure opspind. Det tør jeg ikke. Hvis oplysningen er rigtig, kan jeg så vælge at sige, at evangeliet om Jesus også er for sindssyge. For det er det! Men jeg kan konstatere, at Leopold Aschkenazi kort tid efter sin dåb forlod kone og børn og førte en omflakkende tilværelse. Ind og ud af Folkekirken, indlagt på nervesanatoriet, angreb på Israelsmissionen og samtidig angreb over sit liv. Korrespondance bevaret i DIM-arkivet fortæller herom. Han døde i 1918, endnu før han var fyldt 40 år. Axel Torm vælger i 1935 at sige, at Asch-

kenazi på sit dødsleje vidnede om, »at han havde fundet tilgivelse ved korsets Gud og vidnede for sine kære og bad dem følge ham den samme vej«. Gud er den tilgivende Gud, så måtte det have været sådan! Men alt andet lige så skuffede Leopold Aschkenazi Israelsmissionen. Den betalte en årrække efter hans død de årlige udgifter i forbindelse med vedligeholdelse af hans gravsted. Var det en slags bod for - ikke at man havde døbt ham - men at man i Israelsmissionen havde lagt et for stort forventningspres på ham? Jeg ved det ikke. Familien betalte sin pris. Fortællingen om fru Aschkenazis dåb og liv havde en anden udgang. Den havde også sin pris.

Tre missionærer i Israelsmissionen velsagtes omkring 1920. Fra venstre: Aage Esbo, Philemon Petri og Abraham Scheradsky. De to sidste var af jødisk fødsel.

og tidlige død. Konen kunne ikke få hjælp af MT [Mosaïsk Troessamfund] og måtte klare sig ved rengøringsarbejde og de håndører, Israelsmissionen kunne give. Når hun kom for at spise shabbesmad hos sin søster, var hun så sulten, at hun nogle gange kastede det op«. Missionæren Philemon Petri skrev i et brev, dateret to dage efter dåben, følgende: »Fru Aschkenazis svoger har været i Odense i 10 dage, og der har udkæmpedes en meget alvorlig kamp, nu håber jeg, de får være i fred«.

Elisabeth Aschkenazi fik ikke et let liv. Hun bevarede til sin død forbindelsen til Israelsmissionen. Hvis ikke andre huskede hende, gjorde jødemissionæren Scheradsky det. Her hans lille tale til hende, da man fejrede hendes 50-års døbsdag, den 19. april 1958 - og gengivet på Scheradskys lidt gebrokkne danske sprog.

»De ønskes hjertelig tillykke med femti års døbsdagen! Vi, som kender Dem ved, at den forløbne tid har ofte været for Dem stormfuld - Men vi ved også at De har bygget Deres livshus på klippen, derfor kunde De stå imod alle de storme og angreb (Mt. 7,24-25). Ellers havde De sikkert ikke været her i dag på denne Deres stor festdag sammen med Deres kære og vennerne, som glæder sig over Deres 50 årige vidnesbyrd om, at det sikreste er dog at bygge i tide sit livshus på klippen! Vi siger Dem tak for det gode eksempel og ønsker Dem fremdeles Guds velsignelse i de kommende dage. Med kærlig hilsen fra Deres gamle venner Th. og A.S. [= Thyra og Abraham Scheradsky]«. Også Inge Becker, en af hendes tre (døbte) døtre, bevarede kontakten til Israelsmissionen. Hun døde i december 2011, 103 år gammel.

Abraham Scheradskys lange vej til dåb

Om Scheradskys dåb mandag den 18. marts 1912 gengiver Morten Thing, hvad der blev skrevet i et jiddisch blad: »Endelig lykkedes det for de københavnskmissionærerstallerken-slikkere [nok slang for folk, der blander sig i alt muligt; anmærkning af Thing] med deres jesuitiske sorte hånd at indfange et uvidende offer nemlig Scheradsky«. Thing beretter videre, at vedkommende kendte Scheradskys forældre, som var ortodokse jøder. Da han spurgte dem om det var rigtigt, at deres barn kom hos kristne, græd de deres bitre tårer, og hans bedstefar mente ikke, at han kunne overleve.

På dagen for Scheradskys dåb, var »vennen« gæst hen til Scheradsky for at spørge ham, om han nu virkelig havde tænkt sig om. »Men missionærernes nævenytige folk ... så mig og omringede mig som vilde dyr og tillod mig ikke at komme ind til ham, og tilbageviste mig med tyranniske og barbariske ord og truende næver«, skriver »vennen«.

Hvordan lyder Scheradskys egen historie? Noget anderledes. Scheradsky, der var født i Polen i 1885, kom til Sverige i 1904. Han fandt logi hos ægteparret Nilsson, som vidnede ivrigt for ham og gav ham et hebraisk Nytestamente. Det blev for meget for ham, og han meddelte fru Nilsson, at han ville flytte. Da hr. Nilsson hører det, siger han kloge ord til sin kone: »Vi har nok talt for meget til ham om Kristus, i stedet for at tale med Kristus om ham«. De stoppede deres vidnesbyrd, Scheradsky blev boende, men kunne om natten gennem de

tynde vægge til Nielssons sove-kammer høre, hvordan de med gråd bad om frelse for ham. En Langfredagsgudstjeneste, som han overværede på nederste bänk i kirken, gjorde stort indtryk på ham. Præsten havde læst Esajas 53 - kapitlet om Herrens lidende tjener og sagt: »I, borgere i Landskrona, må ikke tro, at jøderne er alene om den langfredag at korsfæste Jesus. I og jeg var med til at nagle ham til korset«. Det hebraiske Nytestamente kom frem igen. Plejeforældrene hjalp ham til at forstå det. Men ingen dåb.

I kan blive døbt, fordi I blev købt - endda dyrt - med Jesu blod.

Senere var han et årstid i Stockholm, hvor Den Svenske Israelsmissions leder, »pastor Lindhagen interesserede sig for mig og viste mig stor velvilje«, skriver han. Men Lindhagens »velvilje« var ikke forbundet med betingelse om dåb. Scheradsky rejste fra Stockholm som troende ikke-døbt jøde.

Han kommer til København i 1907, og som han fortæller, »føler sig tilskyndet« til at søge kontakt med KFUM og er fra 1908 medlem i Garnisogns Sogns KFUM, »hvor jeg stadig kom i 3 å 4 år«. I 1911 blev han optaget på Diakonissestiftelsen »for at lære sygepleje« og hørte Olfert Ricard prædike i dens kirke. Han tog initiativet til at henvende sig til Olfert Richard og bad ham om at forberede sig til dåb, hvilket han blev »gennem længere tid«. Den fandt sted i Emmauskirken. En hverdag, »Jeg ønskede«, skrev

han siden, »alt skulle gå stilsfærdig til, men da jeg kom ind i kirken, var den fyldt med diakonisser«. Håndgemæng eller ej forud for dåben: Scheradsky var ikke »et uvidende offer«. Han havde været igennem en lang proces på fem-seks år som troende ikke-døbt jøde. Han kendte omkostningerne ved at lade sig døbe. Han gjorde det frivilligt og af overbevisning.

Israelsmissionen - en langsom døber

I Den Danske Israelsmissions historie har evangeliet lydt til langt flere jøder end dem, der lod sig døbe. Vi kender til enkelte ringvirkninger af forkyndelsen; der har sikkert været andre. Generelt - men ikke uden undtagelser! - har Israelsmissionen været »en langsom døber«. Før dåb en grundig dåbsoplæring. Folk, som man mente havde uærlige motiver, er blevet afvist. Fattige jøder, der er blevet døbt, har undertiden fået økonomisk hjælp, sådan som fattige ikke-døbte jøder undertiden fik hjælp af Det Mosaïske Troessamfund. Der er eksempler på, at et par bornerige døbt familier i København, gik lige til strejen i den henseende - og måske også over. Israelsmissionens folk har generelt set været karrige med at udstede dåbsattester. Dog gjorde man det frimodigt i forbindelse med jødeaktionen i oktober 1943. Her var man endog med til at udstede falske dåbsattester, som reddede jøders liv. Mere om det senere på året, hvor vi i Israelsmissionen vil markere de danske jødernes redning til Sverige for 70 år siden.

Og ellers har Israelsmissionen sagt til jøder: »I kan blive døbt, fordi I blev købt - endda dyrt - med Jesu blod. Det vil vi blive ved at vidne om«.

Missionær Esbo om dåbsspørgsmålet - ingen direkte opfordring til dåb

Fra midten af 1920'erne arrangerede Aage Esbo, som var ansat i Israelsmissionen, telttjære om sommeren for unge jødiske mænd. På andre tider af året blev der holdt møder for dem i hans hjem.

En dag fik han besøg af en jødisk delegation. Ved en familiesammenkomst havde nogle gjort gældende, at det eneste, missionærerne ville, var at få jøder døbt. Men en ung mand, som havde deltaget i Esbos møder, havde da påstået, at der aldrig var blevet sagt noget til ham om, at han skulle døbes, og at han kunne være lige så god en kristen som alle andre uden at blive døbt.

Så hvad svarede Esbo denne deputation? Han bekræftede, at der ved møderne ikke blev opfordret direkte til dåb og skriver: »Der er gjort så mange bitre erfaringer med forhastede dåbshandlinger blandt jøder, så vi ofte måtte sige »Nej« til anmodning om dåb, nemlig når vi skønner, at vedkommende ikke er en overbevist kristen, og at der ligger sociale eller økonomiske interesser bag begæret. Vi peger på Jesus og fortæller om de messianske forjættelsers opfyldelse på ham; og når en jøde selv begynder at læse Ny Testamente, skal spørgsmålet om dåbens nødvendighed nok melde sig hos vedkommende, og så er vi altid rede til at tale om dåb«.

Og Esbo fortsætter sin skildring: »På spørgsmålet, om dåben var nødvendig for at blive frelst, måtte jeg svare, at hvis et overbevist menneske dør uden at nå at blive døbt, vil jeg ikke tro, at Gud vil stille dåben som en salighedsbetingelse. Men vil man være kristen og af trods ikke vil lade sig døbe, så ligger sagen sikkert anderledes«. Han henviser til omskærelsens pagt mellem Gud og den otte-dage gamle jødiske dreng. »På samme måde sluttes der en pagt med Jesus ved dåben, der samtidig for jøden er et vidnesbyrd overfor alle sine tidligere omgivelser kommer til at betyde et vidnesbyrd«.

Altså: ingen tvang, intet dåbspres. Men dåb hører med til et »normalt« liv, når man tror på Jesus Messias, også når man er jøde, og med de omkostninger, noget sådant medfører. Åbent vedgår Esbo, at de fleste af »hans« unge mænd, ikke vovede at tage dette skridt, om end der var undtagelser.

Fra en telttjære for unge jødiske mænd i 1923 - med gæster siddende udenfor.